

ยากหรือไม่! บอกให้คนไทยลดใช้พลาสติก

เป็นความท้าทายของสังคมไทยในยุคนี้ การไปบอกคนให้ลดใช้ถุงพลาสติกนั้นไม่ใช่งานง่าย เรากำลังทำงานกับคนมหาศาล ต้องเข้าใจนิสัยการใช้ถุงพลาสติกของคนไทยเสียก่อน รัฐบาลไทยรู้ดีเรื่องขยะในทะเล ก่อนหน้านี้บางคนเคยแนะนำให้ใช้ ม.44 ขอบอกว่า ใช้ไม่ได้ผลหรอก เราไปจะบังคับคนไม่ให้ถุงพลาสติกไม่ได้

ผศ.ดร.ธรณ์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ รองคณบดีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวว่า สองเรื่องใหญ่ด้านสิ่งแวดล้อมที่องค์การสหประชาชาติ หรือยูเอ็นต้องการให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น คนต้องตระหนักในการลดปริมาณปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดโลกร้อน กับเรื่อง การลดขยะพลาสติก เพราะขึ้นปล่อยหลุดเป็นขยะทะเลมากเท่าใดโอกาสที่จะไปทำร้ายสัตว์ทะเลยิ่งมาก แถมยังเพิ่มปริมาณของไมโครพลาสติกที่จะย้อนกลับมาเล่นงานมนุษย์เอง

เขาจึงย้ำหนักแน่นว่าบ้านเราต้องนำองค์ความรู้เรื่องต่างๆ มารวมใช้เพื่อแก้ปัญหา ทั้งวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การสื่อสาร กฎหมาย นวัตกรรมวิศวกรรม อุตสาหกรรมในการผลิต ฯลฯ ซึ่งไปเกี่ยวเนื่องกับหลายหน่วยงานที่จะต้องร่วมทำงานไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีระบบ

“ขยะทะเล ณ วันนี้ไม่ใช่แค่เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่คือความท้าทายของสังคมไทย”

อ่านต่อหน้า 2

30 ล้านตันในทะเล แล้วอีก 30 ปีที่มีการคำนวณกันว่ามหาสมุทรของโลกจะมีพลาสติกในทะเลมากกว่าปลา ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป็นส่วนหนึ่งของปิโตรเลียม โดย 8% ของปิโตรเลียมที่ขุดมาใช้เป็นพลาสติก การบอกให้คนเลิกใช้คงเป็นไปได้ เพราะคนเคยได้รับความสะดวกสบายขึ้นจากพลาสติกรอบๆ ตัว ซึ่งไม่ใช่แค่ถุงแก็ง แก้วน้ำ หรือหลอดดูดน้ำ

มีงานวิจัยขยะทะเล ซึ่งถึง 2 สาเหตุหลักคือหนึ่งขยะที่เก็บไม่ได้ ในต่างประเทศที่มีระบบดีอย่างแถบยุโรป อัตราการเกิดขยะเท่าไร ก็เก็บได้เท่านั้น แต่บ้านเรายังมีช่องว่างตรงนี้เยอะมาก นอกเหนือจากปริมาณขยะที่เก็บไม่ได้ หรือต่อให้เก็บได้ ก็พบว่าขยะที่ไม่มีมูลค่า ดังนั้นโอกาสที่จะหลุดรอดสูงมาก ในวันนี้เราถึงต้องรีบหาทางจัดการขยะ เก็บให้ได้มากขึ้น วางระบบจัดการที่เหมาะสมกับความเป็นไทย อย่างการสนับสนุนชาเล้งคนเก็บขยะให้สามารถมีระบบในการต่อยอดได้

อีกประเด็นของงานวิจัยพบว่า ขยะในทะเลน้อยกว่า 20% มาจากกิจกรรมทางทะเล ซึ่งหมายความว่าอีก 80% เกิดจากขยะบนบก ในประเทศไทยองค์ประกอบของขยะส่วนใหญ่คือ เศษอาหาร ถุงพลาสติก ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้พลาสติก ถ้าลองสังเกตพบว่า อาหารไทยมีของเหลือเยอะ พฤติกรรมของเรากินเสร็จเราไม่แยก ดังนั้นปัจจัยเรื่องขยะหลักๆ มาจากเรื่องของพฤติกรรมมากกว่า

ตอนยุคสมัยท่านรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลสมัยนั้นเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เมืองไทยเป็นยุคไฮโซช่วงชวาลจากการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ เกิดอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ที่ก่อให้เกิดรายได้ 1 ใน 5 ของประเทศ

ยากหรือไม่!

ในเรื่องการลดขยะพลาสติกวัดได้ไม่ยาก ผลจากการรณรงค์จึงชัดเจนกว่าการไปบอกใครให้ลดปริมาณของก๊าซเรือนกระจก ลองถามผู้คนทั่วไป ให้ลดใช้ไฟฟ้า ปรับอุณหภูมิแอร์เพื่อประหยัดไฟ หรือลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวลงเพื่อช่วยลดก๊าซเรือนกระจก คงจะเห็นว่าทำได้ยากกว่าการถามว่าวันนี้คุณใช้ถุงกี่ใบ อย่างทุกวันนี้คนไทยกว่า 70 ล้านคนใช้ถุงเฉลี่ย 8 ใบต่อวัน หากจะรณรงค์จนลดเหลือ 5 ใบต่อวัน จะวัดง่ายกว่า โอกาสในการลดใช้พลาสติกเพื่อลดขยะพลาสติกในทะเลจึงดูเป็นไปได้กว่า

ขยะทะเล แต่ละปีจำนวนมหาศาล เกือบ

ปีละ 7-8 แสนล้านบาท โดยมีคนอยู่ในวงจรธุรกิจร่วม 5 แสนครอบครัว สร้างธุรกิจสร้างผลิตภัณฑ์พลาสติกอย่างมากมายจนทำให้คนได้รับความ

สะดวกสบายขึ้น เราจะเลิกใช้ไม่ได้ แคลด์ใช้ก็ยิ่งยาก เพราะเกี่ยวพันไปยังคนทำงานในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง และรายรับรายได้ของประเทศ ภาคธุรกิจโดนด่าไม่เลิกหากทำในด้านใดด้านหนึ่งแรงเกิน เราจะปฏิเสธรายได้ซึ่งเป็นเศรษฐกิจของประเทศหรือ บางคนบอกผมน่าจะ

ไปใช้โมเดลเหมือนประเทศยุโรป อย่างสวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ในเรื่องนี้เราต้องทำความเข้าใจครับ ว่าประเทศเหล่านั้นเขาไม่ได้เป็นผู้ผลิตพลาสติก การที่เขาตระหนักว่าวางกรอบ มีสิ่งที่สามารถให้คนของเขาใช้ทดแทนพลาสติกได้ เขาก็ทำได้ไม่ยาก เนื่องจากเขาไม่ได้เป็นผู้ผลิตพลาสติกเหมือน

ประเทศของเรา ดังนั้นการหักห้ามปรามด้วยซ้ำ เราเองจะเจ็บตัวมากกว่า

ผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งหลาย เอาตรงๆ นะ โดยรวมอาจจะทำรายได้มากกว่าปลูกข้าวเสียอีก จึงเป็นคำตอบว่าทำไมภาครัฐจึงไม่สามารถเลิกได้ทันที แต่เมื่อเป็นทิศทางของโลก สิ่งแวดล้อมของโลกกำลังจะตกอยู่ในอันตราย ผมก็เห็นว่าทางภาครัฐไม่ได้นิ่งนอนใจ ซึ่งในช่วงปีสองปีมานี้มีการรณรงค์ให้ลดใช้พลาสติกอย่างต่อเนื่องจริงๆ และในที่สุด ทางกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชงเสนอร่างโรดแมปการจัดการพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ให้กรม. รับทราบ (เมื่อ 17 เม.ย. 2562) พร้อมสรุปเป้าหมายหลักเพื่อลดและเลิกการใช้พลาสติก รวมถึงการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ ดังที่เราคงทราบกันแล้ว ซึ่งก็มีมิติ ครม. เห็นชอบแล้ว

การรณรงค์ของไทย ผมเคยพูดมานานแล้วว่าถ้าจะใช้ภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนก็ต้องมาร่วมช่วยกัน เห็นไหม พี่ตูน บอดี้สแลมสามารถทำให้คนไทยลดใช้ถุงพลาสติก แม้จะดูไม่มากเมื่อเทียบกับทั้งหมดกว่า 4.5 หมื่นล้านใบ แต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี

ใครจำได้ ผมเคยพูดถึงมาตรการที่ขอเสนอให้รัฐนำไปพิจารณาจัดการ คือ 1) ขยายวงโคจรรับถุงต้องจ่ายเพิ่ม ซึ่งสามารถเริ่มจากสถาบันการศึกษา ร้านสะดวกซื้อ และค่อยๆ ขยับต่อไปในระดับใหญ่ สิ่งสำคัญที่สุดคือ โรดแมป 2) เรื่องการจัดการปัญหาขยะ ต้องรู้จักต่อยอดให้เป็นวัฏจักรที่เพิ่มมูลค่า สิ่งเหล่านี้ ณ วันนี้กำลังเกิดเป็นจริงเป็นรูปเป็นร่างว่าที่เมืองไทยก็ทำได้

มันไม่ใช่เรื่องแค่สัตว์ทะเลตายเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน หากว่าคนไทยไม่พร้อม ไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิถีการใช้พลาสติก

โรดแมป การจัดการพลาสติก 7 ประการ

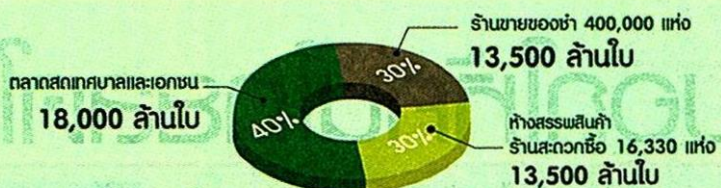
ปี 2562 จะเลิกใช้พลาสติก 3 ประเภท ได้แก่ 1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม 2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมของสารประเภทออกโซ (Oxo) และ 3) ไมโครบีตจากพลาสติก (Microbead)

ปี 2565 จะเลิกใช้พลาสติก 4 ประเภท โดยเฉพาะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว (Single use Plastic) ได้แก่ 1) ถุงพลาสติกหูหิ้ว 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) 4) หลอดพลาสติก

ปี 2570 มีเป้าหมายนำขยะผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก กลับเข้ามาใช้ประโยชน์ทั้ง 100%

ขยะพลาสติกในประเทศไทย

ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว
ในประเทศ 45,000 ล้านใบ/ปี

ขยะพลาสติกในประเภท
คิดเป็น 12% = 2 ล้านตัน
ของปริมาณขยะทั้งหมด

สามารถนำไปใช้ประโยชน์
ปีละ 0.5 ล้านตัน

ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน
นำไปกำจัดด้วยวิธี
ฝังกลบหรือเผา

บางส่วนตกค้าง
ในสิ่งแวดล้อม

seub.or.th